

A

General | Jordi Puntí | Actualitzat el 21/07/2024 a les 09:20

Els llibres perduts

L'escriptor s'acomiada d'alguns llibres i evoca la seva companyia a la darrera pàgina del número 510

El procés de selecció | Jordi Puntí

"Els llibres perduts"

Jordi Puntí

Des de fa unes quantes setmanes, una mudança a l'horitzó, abans de l'estiu, m'obliga a intimar amb la meua biblioteca. Com que inevitablement m'enfronto a una reducció d'espai, vaig repassant un per un els volums i, tot fullejant-los, dicto sentència: tu et quedes, tu te'n vas, em sap greu. L'escrutini està fet amb paciència i tacte, però s'imposa una sensació d'injustícia quan decideixes que tal títol o tal altre no es quedarà. Alguns aniran a parar a cases d'amics, on de sobte tindran un nou protagonisme. D'altres potser acabaran en una llibreria de vell i, mentre els poses a la pila, et dius que sempre quedarà l'opció ?en cas de rampell o necessitat? d'agafar-los d'una biblioteca pública. No és el mateix, però et consola: mirar amb detall els prestatges és també ser conscient del pas dels anys, dels entusiasmes i les apostes que han fet créixer una tria personal que ara haurà de disminuir. Hi detectes els canvis en els gustos, les modes, les obsessions, els noms que t'acompanyaran sempre, els llibres que no vas arribar a llegir mai i els que havies oblidat (i ara dubtes si has de fer-los cas o ignorar-los per sempre més).

Però no és només l'objecte, esclar. Molts llibres conserven la memòria del lloc on el vas comprar, qui te'l va regalar, on el vas llegir, com et va sacsejar per dins. També hi entra en joc l'esperança ?o el miratge? de la relectura: el fulleges perquè en tens un bon record i, entre les pàgines, trobes unes frases subratllades que ara, tants anys després, ja no et diuen res (això passa). Després hi ha les relacions internes que han format amb els anys: un títol va junt amb un altre, un autor et va portar a llegir-ne un altre, i encara que l'atzar de l'ordre alfabètic els hagi allunyat als prestatges, tu saps que un fil invisible ?la teua experiència? els uneix.

En aquell seu article citat sovint ?«Desempaquetem la biblioteca»? , Walter Benjamin ens recorda que la dita llatina «habent sua fata libelli» se sol interpretar de dues maneres. Potser, ens diu, volia ser una frase general, que parla del fat que contenen els llibres, intrínsecament, però el col·leccionista en fa una interpretació diferent: «Per a ell, no són tant els llibres com els exemplars allò que té un destí». Tot i que no em considero un col·leccionista, m'adono que ara les meves decisions també poden anar en aquesta línia: les primeres edicions o els títols amb dedicatòria personal tenen més possibilitats de quedar-se, encara que potser faci anys que no me'ls miro. A més, sempre hi ha lloc per a les sorpreses. Per exemple: enmig de la tria fullejo el meu exemplar de *Vals*, de Francesc Trabal, editat el 1935 per Proa a la col·lecció La Mirada. A les primeres pàgines, el nom de la seva primera propietària ?Carme Bracons? i una anotació: «Festa del llibre 1936». El volum encara conserva la sobrecoberta i, a la solapa del darrere, se citen les obres ja publicades de Trabal i les «de pròxima aparició». Hi trobo dues novel·les que no s'han publicat mai, i que potser ni tan sols va escriure: L'home que feia miracles i Constance. Llavors, per una d'aquestes assimilacions internes, busco un títol que vaig agençar-me anys enrere, *The Book of Lost Books* (2005) de Stuart Kelly.

Aquest assaig repassava els llibres «que no podem llegir» perquè, si un dia van tenir forma, real o només imaginada, avui ja no existeixen. Potser en tenim notícia per un vers o una citació, però se n'ha perdut tot rastre. El cas dels clàssics antics és el més evident: com per exemple el pobre Xenocles, de qui només se'n conserva un fragment citat per Aristòfanes, i encara és per parodiar-lo. Però després la llista es completa amb obres perdudes de François de Villon, de qui desconeixem El romanço del pet del dimoni, però ens en podem imaginar el to i la burla. També hi ha lloc per a les novel·les perdudes de Jane Austen, les memòries de Lord Byron, els dietaris incògnits de Rimbaud. O la decisió de Gógol, que un vespre de febrer de 1852 va reunir uns amics i va cremar el manuscrit de la segona i la tercera part de *Les ànimes mortes*. O podem enyorar *La Spirale*, la novel·la que Flaubert mai no va escriure. Són títols que ens fan somiar i alhora ens enfronten a l'absurd, perquè sospirem per llibres inexistents, envoltats d'obres reals que (encara) no hem llegit. Mentrestant, des del seu prestatge, les edicions de Jorge Luis Borges em miren de reüll, com dient-me: «Va, vine, obre'ns, llegeix, busca».

Recordeu que podeu adquirir la revista aquí i també subscriure-vos-hi AQUÍ.

